

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตามความคิดเห็นของบุคลากร และประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลปากพูน ท่าซึก และกำแพงเขา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแนวคิด ทฤษฎีทางสังคมศาสตร์เกี่ยวกับภาวะผู้นำมาเป็นแนวทางในการวิจัย จากนั้นผู้วิจัยจะศึกษากับข้อมูลภาคสนามในสองลักษณะคือ

1. การเก็บข้อมูลเชิงตัวเลขและสถิติโดยใช้แบบสอบถามแล้วนำมาคำนวณโดยใช้หลักการทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์
2. การเก็บข้อมูลชุมชนเชิงคุณภาพด้านลึกโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์จากประชากรที่น่าสนใจเป็นพิเศษ เช่นคนที่ประชาชนและบุคลากรในพื้นที่กล่าวถึง ชื่นชม ศรัทธามาก คนที่มีผลงานโดดเด่นการเป็นผู้นำ เป็นการสัมภาษณ์ลึกเกี่ยวกับภาวะผู้นำของบุคคลนั้นๆ และสัมภาษณ์แบบใกล้ชิดโดยผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัวเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว และประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล 3 ตำบลซึ่งได้แก่ ปากพูน ท่าซึก และกำแพงเขา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประจำปี 2546 ซึ่งเป็นพนักงานส่วนตำบลจำนวน 21 คน ลูกจ้างประจำและชั่วคราว จำนวน 40 คน รวมประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 61 คน สำหรับประชาชนจาก 3 ตำบลรวมทั้งสิ้น 58,346 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970 : 608) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 381 คน และใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามขนาดของตำบลและสุ่มตำบลแต่ละตำบลโดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับฉลากซึ่งมีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

1. แบ่งตำบลเป็น 2 ขนาด ได้แก่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ดังนี้
 - 1.1 ขนาดกลาง ได้แก่ ตำบลปากพูน
 - 1.2 ขนาดเล็ก ได้แก่ ตำบลท่าซึก และกำแพงเขา

2. แบ่งตำบลแต่ละตำบลออกเป็น 3 ชั้นภูมิคือ

2.1 ชั้นภูมิที่ 1 คือ ตำบลปากพูนมีจำนวนหมู่บ้านรวม 12 หมู่บ้าน ได้แก่ 1) บ้านท่าแพ 2) บ้านดอนเล 3) บ้านสังกาม 4) บ้านห้วยไทร 5) บ้านสวนจันทร์ 6) บ้านศาลาบางปู 7) บ้านป่อโพธิ์ 8) บ้านปากพูน 9) บ้านตลาดหัต 10) บ้านศาลาลางปู 11) บ้านปากพียง 12) บ้านปากน้ำเก่า

2.2 ชั้นภูมิที่ 2 คือ ตำบลท่าชกมีจำนวนหมู่บ้านรวม 9 หมู่บ้าน ได้แก่ 1) บ้านสว่าง 2) บ้านตากแดด 3) บ้านวัดคงคาเลียบ 4) บ้านฉางโรง 5) บ้านนาง 6) บ้านปากพญา 7) บ้านปากน้ำปากพญา 8) บ้านศาลาสีหน้า 9) บ้านปากน้ำปากพญา

2.3 ชั้นภูมิที่ 3 คือตำบลกำแพงเซามีจำนวนหมู่บ้านรวม 9 หมู่บ้าน ได้แก่ 1) บ้านสวนพล 2) บ้านนาโหนด 3) บ้านยายชื้อ 4) บ้านชัน 5) บ้านตีนนา 6) บ้านกลาง 7) บ้านห้วยปรางค์ 8) บ้านแพงเซา 9) บ้านหนองลุง

3. สุ่มหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านโดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้คือ

3.1 ชั้นภูมิที่ 1 คือ ตำบลปากพูนมีหมู่บ้านรวม 12 หมู่บ้านสุ่มมา 6 หมู่บ้าน ได้แก่ 1) บ้านท่าแพ 2) บ้านปากพียง 3) บ้านสวนจันทร์ 4) บ้านปากพูน 5) บ้านตลาดหัต 6) บ้านปากน้ำเก่า

3.2 ชั้นภูมิที่ 2 คือ ตำบลท่าชกมีหมู่บ้านรวม 9 หมู่บ้านสุ่มมา 5 หมู่บ้าน ได้แก่ 1) บ้านสว่าง 2) บ้านตากแดด 3) บ้านวัดคงคาเลียบ 4) บ้านปากน้ำปากพญา 5) บ้านศาลาสีหน้า

3.3 ชั้นภูมิที่ 3 คือ ตำบลกำแพงเซามีหมู่บ้านรวม 9 หมู่บ้านสุ่มมา 5 หมู่บ้าน ได้แก่ 1) บ้านยายชื้อ 2) บ้านชัน 3) บ้านตีนนา 4) บ้านห้วยปรางค์ 5) บ้านแพงเซา

จากการสุ่มหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านได้กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดของตำบลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดของตำบล

ขนาดของตำบล	กลุ่มตัวอย่าง
	จำนวนประชาชน (คน)
1. ขนาดกลาง ได้แก่	
1.1 ตำบลปากพูน ได้แก่	
1) หมู่บ้านท่าแพ	31
2) หมู่บ้านปากพียง	30

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ขนาดของตำบล	กลุ่มตัวอย่าง
	จำนวนประชาชน (คน)
3) หมู่บ้านสวนจันทร์	30
4) หมู่บ้านปากพูน	30
5) หมู่บ้านตลาดหัตส	30
6) หมู่บ้านปากน้ำเก่า	30
2. ขนาดเล็ก ได้แก่	
2.1 ตำบลปากพูน ได้แก่	
1) หมู่บ้านสว่าง	20
2) หมู่บ้านตากแดด	20
3) หมู่บ้านวัดคงคาเสียบ	20
4) หมู่บ้านปากน้ำปากพญา	20
5) หมู่บ้านศาลาสีหน้า	20
2.2 ตำบลกำแพงเขา ได้แก่	
1) หมู่บ้านย้ายชื่อ	20
2) หมู่บ้านชัน	20
3) หมู่บ้านตีนนา	20
4) หมู่บ้านห้วยปรางค์	20
5) หมู่บ้านแพงเขา	20
รวม	381

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

- แบบสอบถามภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตามแนวคิดของพิตเลอร์ 3 ด้าน ได้แก่ 1. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับสมาชิก 2. โครงสร้างของงาน และ 3. อำนาจตามตำแหน่ง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

วิธีการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยสร้างตามกรอบที่จะศึกษาโดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือตามลำดับดังนี้ คือ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบที่จะศึกษาตามทฤษฎีผู้นำเชิงสถานการณ์ของฟีดเลอร์เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ
2. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงให้ครอบคลุมและเหมาะสมกับกรอบที่กำหนดไว้
3. นำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพเช่นเดียวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บจริง
4. นำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูล

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความถูกต้องและให้คำแนะนำเพื่อให้ได้ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความน่าเชื่อถือเพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ
2. คัดเลือกข้อความคำถามของแบบสอบถามที่มีความสอดคล้องระหว่างข้อความคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะและมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช้ในการวิจัย จำนวน 50 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามโดยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์แบบอัลฟ่าของครอนบัค (alpha coefficient) (มลิวัลย์ สมศักดิ์ 2543 : 135) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.9602
3. จัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลจากประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเลขและสถิติ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มประชากรเป้าหมายโดยผู้วิจัยเป็นผู้ออกเก็บข้อมูลด้วยตนเองและมีนักศึกษาระดับปริญญาตรีทางสังคมศาสตร์ที่ผ่านการเรียนวิชาวิจัยทางสังคมศาสตร์ และมีประสบการณ์ด้านการเก็บข้อมูลงานวิจัยสนามมาแล้วเป็นผู้ช่วยในบางครั้ง
2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะออกสัมภาษณ์บุคคล และสนทนาแบบกลุ่มเป้าหมายและบุคคลแวดล้อมเพื่อให้ได้ข้อมูลด้านลึกของผู้ดำเนินๆ โดยสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงร่าง เป็น

การพูดคุยไม่กำหนดเวลาในบรรยากาศธรรมชาติเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและได้รายละเอียดมากที่สุด จากนั้นผู้วิจัยจะศึกษาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดระบบแล้วสังเกตซ้ำเพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ได้ว่าเป็นจริงตามข้อมูลนั้นอย่างไร เป็นการกรองข้อมูลเชิงคุณภาพก่อนนำไปใช้ในงานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเลขและสถิติ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการตามขั้นตอนการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ

1.2 ตรวจให้คะแนนภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตาม

เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้คือ

ระดับที่คณะผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำมากที่สุดให้ 5 คะแนน

ระดับที่คณะผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำมากให้ 4 คะแนน

ระดับที่คณะผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำปานกลางให้ 3 คะแนน

ระดับที่คณะผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำน้อยให้ 2 คะแนน

ระดับที่คณะผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน

1.3 วิเคราะห์ภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้คือ

1.3.1 เกณฑ์การแปลความหมายภาวะผู้นำของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาจากเกณฑ์การแปลความหมายของเบสต์ (Best 1977 : 184) ดังนี้คือ

ค่าเฉลี่ย 1.0000 - 2.3333 หมายถึง คณะผู้บริหารแสดงภาวะผู้นำ

อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.3334 - 3.6667 หมายถึง คณะผู้บริหารแสดงภาวะผู้นำ

อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.6668 - 5.0000 หมายถึง คณะผู้บริหารแสดงภาวะผู้นำ

อยู่ในระดับมาก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติขั้นพื้นฐานโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window ได้แก่

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ (percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (mean)

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1 ขั้นค้นคว้า (exploration) โดยผู้วิจัยต้องเข้าไปคลุกคลีและทำความเข้าใจกับกลุ่มประชากรที่ต้องเข้าไปศึกษาอย่างใกล้ชิดและพัฒนาปรับปรุงแนวความคิดในการศึกษาโดยทำให้แนวความคิดเกี่ยวกับปัญหาที่มีความชัดเจนและรัดกุมยิ่งขึ้น ตรวจสอบความคิดพื้นฐานทางทฤษฎีและความสัมพันธ์ของความคิดต่างๆ และข้อมูลเชิงพรรณนาต่างๆ ที่จะต้องนำมาวิเคราะห์

2.2 ขั้นการพินิจสอบสวน (inspection) เป็นการวิเคราะห์รายละเอียดของข้อมูลที่ได้มาจากการค้นคว้าเพื่อพัฒนาแนวความคิดพื้นฐานทางทฤษฎี และความสัมพันธ์ของแนวคิดต่างๆ ที่มีผลการค้นคว้ายืนยันว่ามีความสำคัญต่อประเด็นปัญหาที่ศึกษา